

МАНЕВСКИ

каталогот е отпечатен со средства на републичкиот фонд за финансирање на
културните дејности

музеј на
современата
уметност
скопје — 6. VI — 7. VII 1973

musée
d'art
contemporain
skopje

уметничка
галерија
куманово — 20. IX. — 5. X. 1973

galerie
d'art
kumanovo

Стефан Маневски
Stefan Manevski

Современата македонска скулптура не може синтетички да се посматра и проучува без придонесот во неа на академскиот скулптор Стефан Маневски. Тој е нераскинлив и составен дел на онаа млада генерација академски образовани скулптори во Македонија, која се појави во еден пресуден момент во развитокот на македонската модерна скулптура и со своето творештво остави траги во нејзиниот натамошен ток. Во почетокот на втората половина на дваесеттиот век овие млади скулптори упорно бараат нови и современи видови за експерсија на формата и отворено го изразуваат својот отпор кон традиционалните форми во обликувањето на пластичната мисла, кај нас, сè уште длабоко вкоренати. Во општата конфигурација на облиците, понекаде се задржува антропоморфната основа, или уште почесто само поблиската или подалечната асоцијација на фигурата. Новите теми и симболи на нашево вознемирано време, искажани со нови и на нив адекватни творечки пристапи и материјали, придонесоа да се создаде еден поинаков свет на обличи во скулпторската продукција на Македонија. Творецот не е заинтересиран веќе само за опишување на предметната реалност, бидејќи сем онаа, видливата, постои и реалност која е присутна во творечката свест на уметникот. Така, тој, со своето творештво, сега се појавува како толкувач на егзистенционалните проблеми на човештвото на дваесеттиот век, за да заземе свој став со една нова предметност преку создавање на пластични форми, кои во крајната консеквенца често ја губат дури и асоцијативната врска со видливото и навидум реалното. Железото и ризните видови метали стануваат скоро доминантни во современата скулптура и сè почесто ги заменуваат обличните и меките премини што се постигнуваат со „класичните“ материјали: дрвото, каменот, бронзата и др. Континуитетот на скулпторскиот развиток на Маневски имавме можност досега да го следиме преку неговите две самостојни изложби во Скопје и на заедничката изложба со А. Ристески во Белград. На првата, 1965 во Скопје, кога уметникот сè уште беше заинтересиран за антропоморфниот изглед на своите дела. На изложбата 1966 во Белград, кога за прв пат го употреби металот за изразување на својата пластична мисла и кој континуирано и натаму ќе го користи. И на третата изложба 1968 во Скопје, кога неговата скулптура претставуваше само асоцијација на фигурата: тотемски столб, издолжен, со тенденција за потполно уништување на антропоморфниот изглед. Со занатска префекција и со усет за користење на извонредните можности што ги пружа металот, Маневски уште тогаш отпочна да го применува и принципот на заварување, со што ги дополнува своите скулптури со разновидни, веќе искористени предмети: отпадоци од машини, стари часовници, метални жици, клинци и др. Со тие отфрлени и навидум безвредни делови, го гради својот апстрактен организам кој доживува потполна трансформација и станува нов уметнички предмет.*)

Дистанцата од пет години, колку што изминаа од последната самостојна изложба на Маневски во Скопје, беше достатна да создаде нови дела, со кои по трет пат се појавува. Меѓутоа, и во овој период, помеѓу две изложби, неговиот творечки ангажман беше мошне често евидентен во ликовниот живот. Покрај повременото присуство на изложбите на ДЛУМ, со неколку скулптури го презентираше современото македонско скулпторско творештво на големата антологиска изложба 1969 во Белград, Сараево и Загреб; беше вклучен во потесниот избор за презентирање на современата југословенска скулптура на изложбите во Националната галерија во Прага и во Моравската галерија во

*) Овој период во скулпторското творештво на Стефан Маневски (1960 — 68) беше опстојно разгледан во предговорот на каталогот од неговата самостојна изложба во МСУ, Скопје во 1968, од Борис Петковски.

Брно во 1969; учествуваше во мошне строгата селекција на IV белградско триенале во 1970; на Симпозиумот „Мермер и звуци“ во Арангеловац во 1971; на изложбата „Нашето историско минато“ во Скопје 1971/72 излагаше скулптури со ангажирана тематика и тн. Напоредно со тоа, учествуваше и на неколку конкурси на одредена тема. Неговата скица за релјеф на тема „Братство-единство“ за новата зграда на Домот на ЈНА во Скопје беше откупена.

Најновите скулптури на Маневски (1968-73) претставуваат еден логичен редослед во развитокот на неговата пластична мисла кој се надоврзува на неговата претходна продукција и го надополнува дотогаш недоискажаното со нови вредности. При тоа, композиционата структура во јадрото на овие скулптури може да се доведе во корелација со неговите цртежи од 1964-68. Во нив, како авторот да ја поставил основната замисла на една своеобразна симболика на механизирани форми во движење, која сега ја реализира во металот. И овој пат металот е материјал со кој Маневски ги обликува своите дела. Со него суверено владее и имажинативно манипулира. Во него наоѓа неограничено поле на асоцијации. Тој постојано му се наметнува со својата еластичност и неограничените можности за експериментирање.

Овие творби на Маневски лишени се од секаква анегдотика. Тие се обликувани во неколку видови форми: правоаголни, кружни, крилести. Дел од скулптурите се уште го задржуваат познатниот носач — столб. Тој понекогаш е изведен во рамни и чисти површини на металниот лим, но мошне често и минуциозно, или само делумно обработен со истите елементи што ги среќаваме во централниот дел на скулптурите. Овие пластични остварувања на Маневски се своеобразни скулптури — предмети — објекти, кои ги имаат сите три димензии, но со нагласена тенденција постепено да се укинува третата димензија и да се премине во предмет — релјеф. Авторот при тоа инсистира на детална обработка најмногу на предната страна на скулптурата.

Скулптурата на Маневски и работена по принципот на затворена форма. Централниот дел на скулптурата е обично вграден во чисти метални површини и сите драматични збиднувања се одвиваат во јадрото на внатрешноста. Ритамот во јадрото на своите скулптури Маневски го постигнува со нагласени контрасти помеѓу сјајните и едноставни површини на металниот лим и гранулираните површини помеѓу нив. Со помош на електричен апарат за заварување, под дејство на висока температура ја постигнува саканата структура, која како посебно да го фиксира со својата рустичност.

При тоа, зрнестата површина во јадрото добива и одредена пиктуралност (блиска до сликарството на енформелистите) со специфичните црно-сиви одсеви на металот. Со тоа авторот добива и во разновидноста на јадрото, кое е неповторливо и никогаш не е идентично со претходното. Високата температура оставила траги, ги разјала, ги нагрисала и ги соединила различните делови: неправилните по форма и различни по големина метални плочки и железните клинци, во една единствена органска целина. Под дејство на високата температура клинцот се трансформира и ја губи својата острина и првобитна намена. Сега се појавува само како фрагмент на пластичниот организам, кој успешно кореспондира со останатите делови вградени во него. Со назначениот ритам и динамика, овие своеобразни метални знаци кои преминуваат во симболи, стануваат повозбудливи од првобитната намена на вградените и меѓусебно поврзаните делови. Ритамот во средишниот дел на скулптурата е усмерен во еден одреден низ, најчесто во дијагонала. Во некои од последните скулптури Маневски прави обиди да ја раскине затворената форма (Скулптура IV) и да ја продолжи акцијата на своето динамично збиднување надвор, во просторот.

Посматрајќи ги скулптурите на Маневски навлегуваме во еден свет, наполно ослободен од конкретни облици. Асоцијацијата за конкретна предметност е минимална. Но повремено таа сепак се наметнува: како подалечна асоцијација на некои бизарни кутии, сандачи, куфери, предмети, кои авторот ги остава отворени за да може љубопитниот гледач да ирне во нивната внатрешност, или пак уште почесто, како асоцијација на пресек на тие предмети, кој ни ја открива внатрешноста на некоја чудна машинерија од светот на уметниковата фантазија, но истовремено мошне блиска до современиот механизирани индустриски продукт.

Впрочем ќе мораме да се свикнеме да ги гледаме и прифаќаме овие скулптури како автентични уметнички продукти, кои најадекватно го симболизираат нашево вознемирно „метализирано“ доба.

Љубица Дамјановска

Б И О Г Р А Ф И Ј А

СТЕФАН МАНЕВСКИ, скулптор
е роден на 25. XII 1934, во Скопје.

Дипломирал 1960 на Академијата за ликовни уметности во Белград.
Постдипломски студии завршил 1963, на истата Академија.
Бил член на УЛУС од 1961 — 1963, а член на ДЛУМ е од 1963.
Како корисник на стипендијата од фондот „Моша Пијаде“ претстојувал во
Париз 1971.
Живее и работи во Скопје како ликовен педагог.
Адреса: ул. „Рокомија“, бр. 19-а, Бутел II, Скопје

споменици и проекти

Монументална скулптура во Железарницата, Скопје 1968.
Релјеф на тема „Македонија“ за новата зграда на МАНУ, Скопје — проект.
Биста на Рајко Жинзифов во училиштето „Рајко Жинзифов“, Скопје 1971.
Релјеф на тема „Братство и единство“ за Домот на ЈНА, Скопје 1972. — проект.
Релјеф (боен панел) во просториите на „Интеримпекс“, Скопје 1973.

Делата му се наоѓаат во:

Скопје: Музеј на современата уметност, Уметничка галерија, во други јавни и
приватни колекции
Охрид: Уметничка галерија
Арангеловац: Градски парк
Белград: во градски и републички институции

B I O G R A P H I E

STEFAN MANEVSKI (sculpteur)

est né le 25 décembre 1934 à Skopje.

En 1960 il a terminé ses études à L' Académie des Beaux-Arts à Belgrade, et un cours spécial en 1963 à la même Académie.

Membre de ULUS (Association des artistes de Serbie) de 1961 à 1963 et de DLUM (Association des artistes de Macédoine) à partir de 1963.

Comme boursier de la Fondation „Moša Pijade“ il a eu en 1971 un séjour d' étude à Paris.

Vit et travaille à Skopje comme professeur des beaux-arts.

Adresse: ul. „Rokomija“ br. 19-a, Butel II, Skopje.

P r i x

1957 — Belgrade, III prix pour la sculpture du Comité universitaire des étudiants de Belgrade

1959 — Belgrade, III prix fédéral pour la sculpture à l' exposition „Jeune création artistique“ à Belgrade

1967 — Belgrade, Prix pour la sculpture à la III Triennale yougoslave des arts plastiques de Belgrade

1968 — Skopje, Prix d' Octobre pour la sculpture

monuments et projets

Sculpture monumentale dans l' Acierie, Skopje 1968

Relief „Macédoine“ pour le nouveau bâtiment de MANU (Académie Macédonienne des Sciences et des Arts), Skopje — projet

Buste à Rajko Žinzifov dans l' école „Rajko Žinzifov“, Skopje 1971

Relief „Fraternité et égalité“ pour le Foyer de l' Armée Yougoslave, Skopje 1972 — projet

Relief (bois coloré) dans le bâtiment de „Interimpeks“, Skopje 1973

Les oeuvres se trouvent:

Skopje: Musée d' Art Contemporain, Galerie d' Art et en autres collections publiques et privées.

Ohrid: Galerie d' Art

Arandjelovac: Jardin municipal

Belgrade: en plusieurs collections publiques

самостојни изложби

- 1965 — Скопје, Работнички дом, 11-21. III (12 скулптури и 39 цртежи)
1966 — Белград, Коларчев народен универзитет, 16-31. III, заедно со Александар Ристески (5 скулптури и 6 цртежи)
1968 — Скопје, Музеј на современата уметност, Салон на Гуро Салај 34, 27. V — 15. VI (13 скулптури и 9 цртежи — келажи)
1973 — Скопје, Музеј на современата уметност, 6. VI — 7. VII (11 скулптури)

групни изложби

- 1959 — Белград, „Младо ликовно творештво“, Изложбен павилјон во Масарикова 8
1960 — Скопје, „Најмладите пет“, Работнички дом (5—15. VI)
1961 — Белград, „Слики, скулптури и графики од членовите на УЛУС примени 1961“, Уметнички павилјон „Цвета Зузориќ (11—18. III)
— Белград, XXXI изложба на УЛУС, Уметнички павилјон „Цвета Зузориќ“ (1—20. V)
1962 — Белград, УЛУС-ова изложба на ситна пластика и графика, Уметнички павилјон „Цвета Зузориќ“ (21 — 30. XI)
1963 — Белград, XXXV изложба на УЛУС, Уметнички павилјон „Цвета Зузориќ“ (1—20. V)
— Белград, IV Октобарски салон, Изложбен павилјон во Масарикова 4 (20. X — 20. XI)
1964 — Скопје, Пролетна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (V)
— Словењ Градец, „Македонски ликовни уметници“, Уметностни павилјон (V)
— Охрид, Пролетна изложба на ДЛУМ, Народен музеј (VI)
— Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (29. XI — 15. XII)
1965 — Скопје, „Современа македонска уметност“, Собрание на СРМ (VII)
— Скопје, „Скопје 63 низ ликовни дела“, Музеј на град Скопје (VII и VIII)
— Скопје, „13 современи македонски уметници“, Уметничка галерија (XII)
1966 — Скопје, Пролетна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (V и VI)
— Битола, Пролетна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија
— Скопје, Подарени дела 26 јули 1965 — 26 јули 1966, Собрание на СРМ. (26. VI — 15. VIII)
— Скопје, Изложба на парковска скулптура, Градски парк
— Ријека, IV биенале на младите, Модерна галерија (VI—VIII)
— Скопје, Есенска изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (XI и XII)
1967 — Скопје, „Современа македонска скулптура — млада генерација“, Музеј на современата уметност — Салон на Гуро Салај 34 (17. II — 3. III 1967)
— Нови Сад, „Македонските уметници од најмладата генерација“, Салон на Трибината на младите (7—27. IV)
— Белград, III југословенско триенале на ликовните уметности, Белградски саем-хала III (6. VII — 15. IX)
— Скопје, „Современи македонски уметници — актуелни тенденции“, Работнички дом (20 — 27. VII)
— Скопје, „Современа македонска скулптура“, Уметничка галерија (12—27. XI)
— Скопје, „Аспекти на цртежот во Македонија“, Музеј на современата уметност — Салон на Гуро Салај 34 (6—20. XII)
1968 — Скопје, „Современи ликовни уметници — поглед на современа скулптура“, Музеј на современата уметност — Салон на Гуро Салај 34 (19. VII — 15. IX)
1969 — Скопје, Изложба на ДЛУМ: „Цртежи, гвашеви, акварели“, Салон на Гуро Салај 34 (12—26. III)
— Белград, „Современа македонска уметност — сликарство, скулптура, објекти“ Музеј на современата уметност (7. II — 16. III)

- Сараево, „Современа македонска уметност — сликарство, скулптура, објекти“, Уметничка галерија (10. VI — 28. VIII)
- Загреб, „Современа македонска уметност — сликарство, скулптура, објекти“, Модерна галерија при ЈАЗУ (25. IX — 25. X)
- 1970 — Арафеловац, Симпозиум „Мермер и звуци“
- Белград, IV белградско триенале на југословенската ликовна уметност, Музеј на современа уметност (3. VII — 15. IX)
- Скопје, 25 јубилејна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (26. XI — 15. XII)
- 1971 — Скопје, „Дела од македонски уметници од колекцијата на МСУ, Скопје, Музеј на современата уметност — сала за повремени изложби (16. VI — 5. VIII)
- Скопје, Изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија (XI и XII)
- 1971/72 — Скопје, „Нашето историско минато во делата на македонските ликовни уметници“, Музеј на современата уметност (22. XII 1971. — 31. I 1972.)
- 1973 — Скопје, „Меѓународна изложба на цртеж од дарителите на Музејот на современата уметност, Скопје“, Музеј на современата уметност (17. VII 3. IX)

во странство

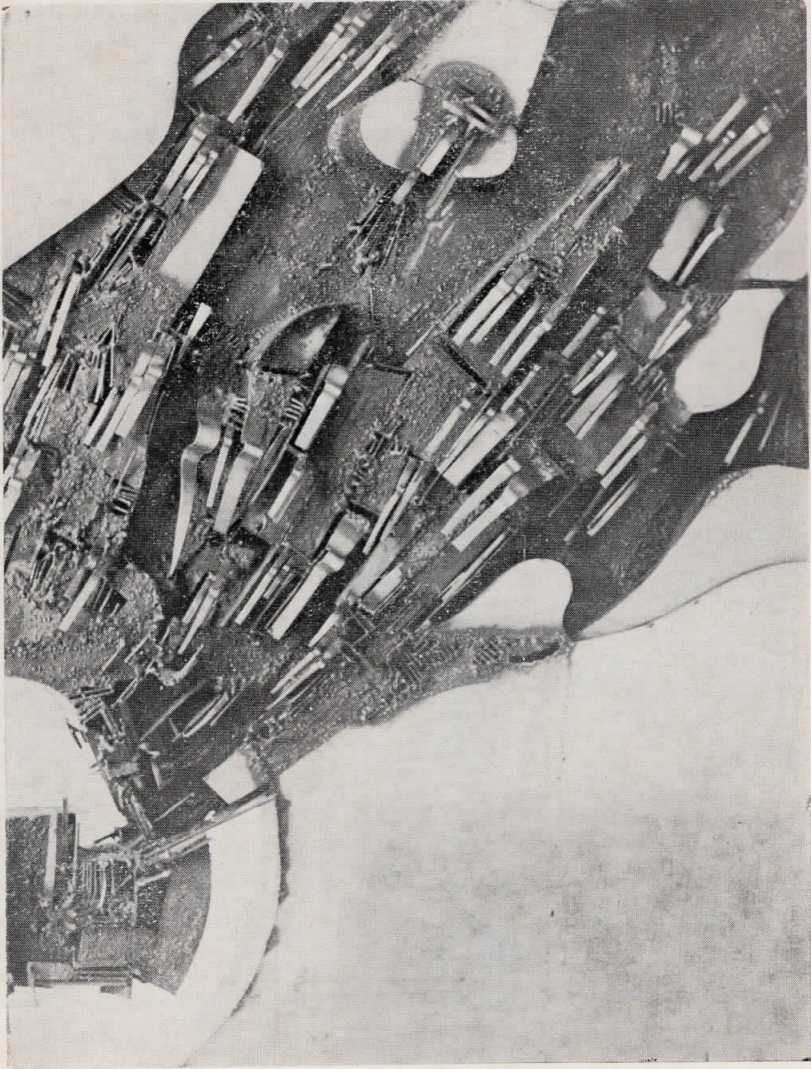
- 1967 — Бејрут, Дамаск, Багдад, Триполи: „Современа југословенска уметност“
- 1968 — Софија, „Солидарност, мир и дружба“
- Монтевидео, Сантијаго де Чиле, Боливија, Перу: Современа југословенска уметност“ (Arte contemporanea yugoslavo) (VII—XII)
- Варшава, Меѓународно биенале на фотографија на скулптура во метал
- 1969 — Прага, „Современа југословенска скулптура“ (Současne jugoslavske sočastvi), Народна галерија (VII и VIII)
- Ерно, „Современа југословенска скулптура“, Морavsка галерија (IX и X)
- Ферара, „Манифестација на македонските уметници“ (Rassegna artisti macedoni), Црква Св. Романо (5—20. VII)
- 1927 — Пиатра Неамц и Јаши (Романија), „Современа македонска уметност“ (Arta contemporana macedoneana) (V и VI)

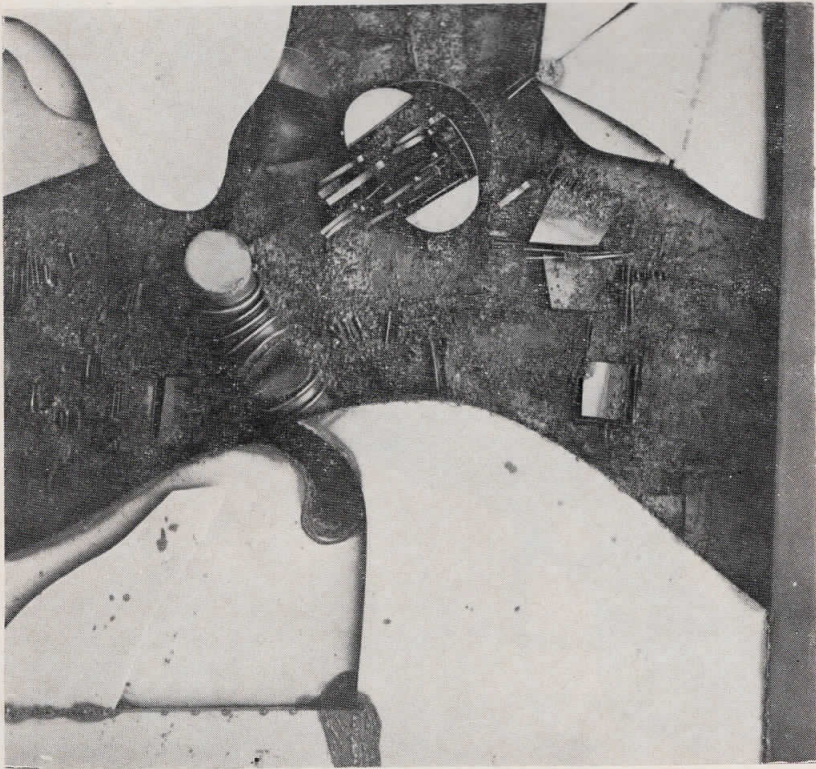
Награди

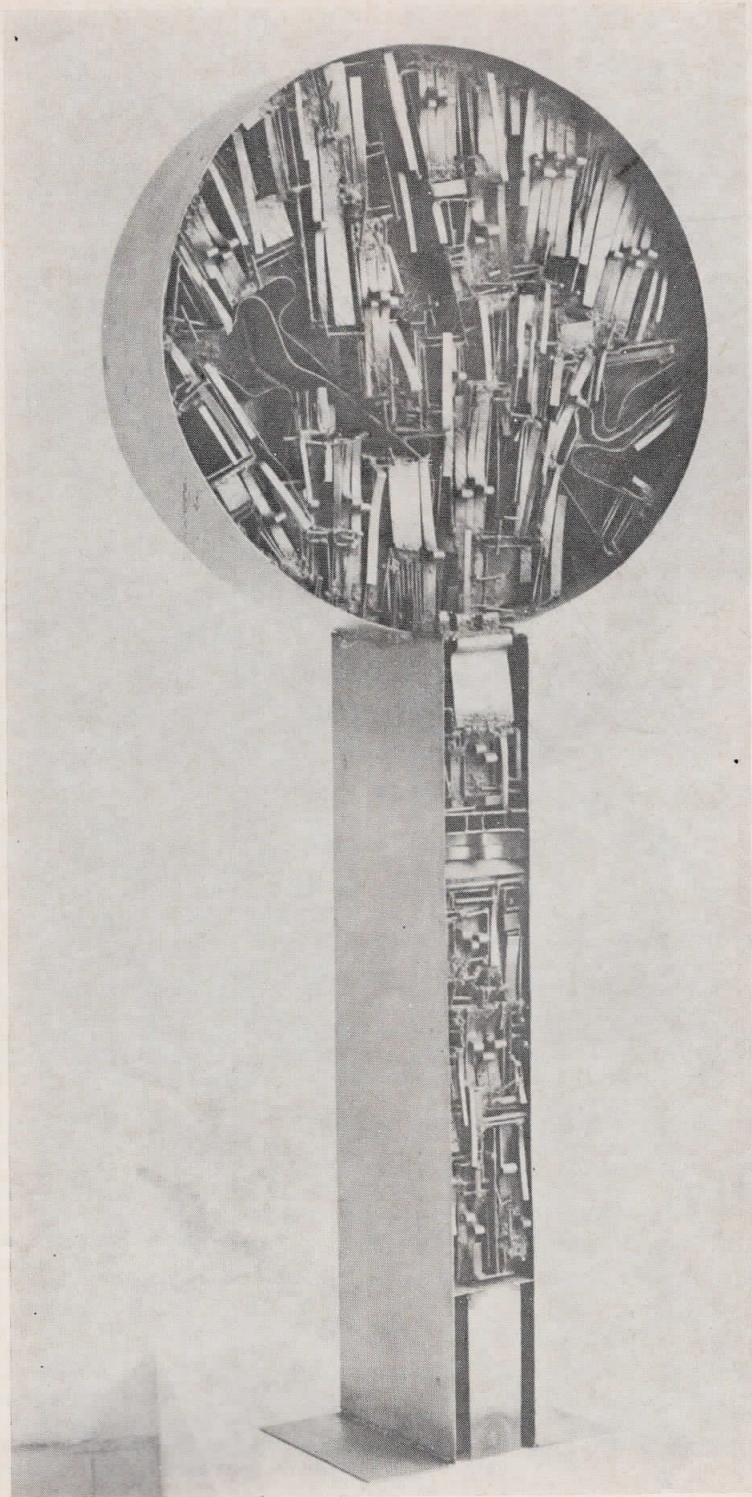
- 1957 — Белград, III награда за скулптура на Универзитетскиот одбор на белградските студенти
- 1959 — Белград, III сојузна награда за скулптура на изложбата „Младо ликовно творештво“ во Белград
- 1967 — Белград, Награда за скулптура на III југословенско триенале на ликовните уметности во Белград
- 1968 — Скопје, Октомвриска награда на СРМ за скулптура

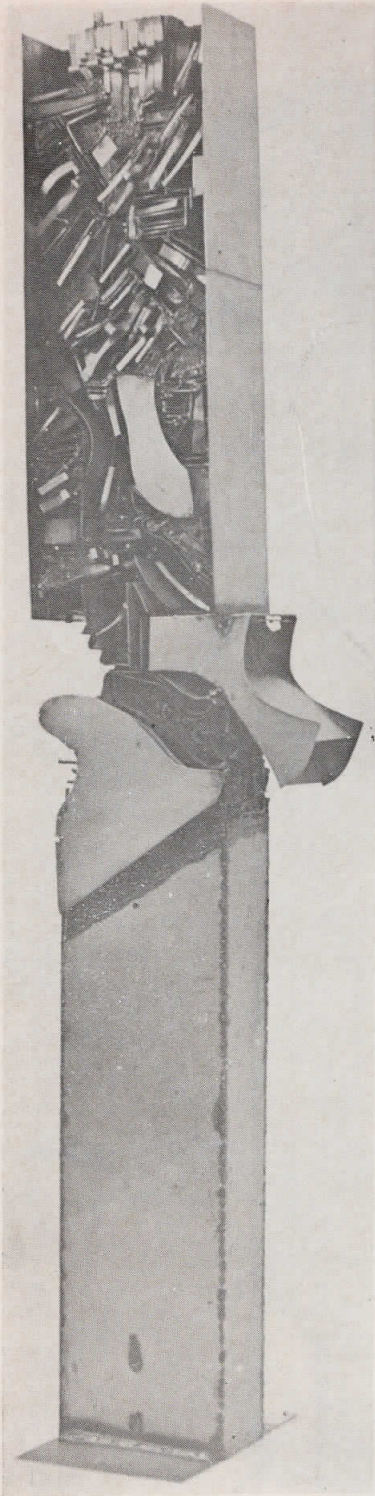
КТАЛОГ

1. Скулптура I сопст.: МСУ, Скопје	железо	125 x 55 x 21	1970
2. Скулптура II	железо	185 x 40 x 15	1970
3. Скулптура III	железо	32 x 24 x 7	1970
4. Скулптура IV	железо	97 x 184 x 15	1972/73
5. Скулптура V	железо	170 x 50 x 20	1972/73
6. Скулптура VI	железо	200 x 20 x 20	1972/73
7. Скулптура VII	железо	135 x 35 x 21	1972/73
8. Скулптура VIII	железо	100 x 115 x 18	1972/73
9. Скулптура X	железо	80 x 124 x 20	1972/73
10. Скулптура XI	железо	150 x 60 x 20	1972/73
11. Скулптура XII	железо	130 x 97 x 15	1972/73

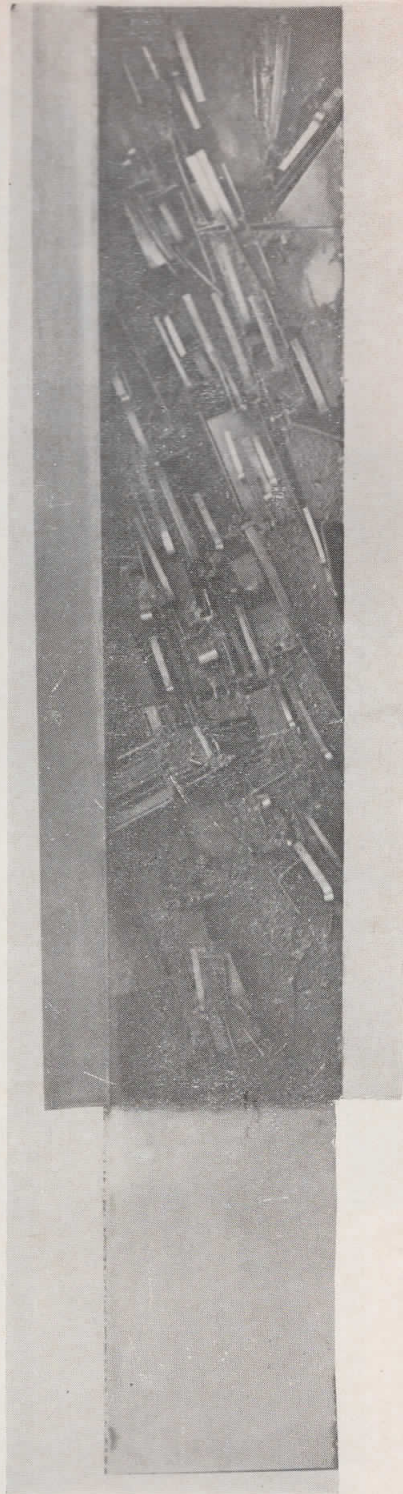

2

7

Б И Б Л И О Г Р А Ф И Ј А (одбрана)

ПРЕДГОВОРИ ОД САМОСТОЈНИ ИЗЛОЖБИ И ПОВАЖНИ СТАТИИ ЗА УМЕТНИКОТ

- 1965 — Влада Урошевиќ, Предговор за каталог од самостојната изложба Работнички дом, Скопје, 11—21. III 1965.
Паскал Гилевски, Принцип на затворена форма, Нова Македонија, Скопје, 21. III 1965.
Ванчо Горгиев, Ликовна хроника, Самостојна изложба на скулптури на Стефан Маневски, Културен живот, Скопје, број 4, 1965.
- 1966 — Влада Урошевиќ, Предговор за каталог од самостојната изложба на Александар Ристевски и Стефан Маневски, Коларчев народен универзитет, Белград, 16—31. III 1966.
Marija Pušić, Manir makedonskih mladih autora. Stefan Manevski i Aleksandar Ristevski, Oslobodjenje, Сараево, 27. III 1966.
Момо Капор, Убавината на поднебјето. Изложба на Ристевски и Маневски во Белград, Нова Македонија, Скопје, 10. IV 1967.
Dubravko Horvatić, Madenački ne i u pogrdnom smislu, Telegram, Загреб, 22. VI 1966.
Zivojin Turinski, Stefan Manevski i Aleksandar Ristevski, Umetnost, Белград, бр. 7, 1966.
- 1967 — Boris Petkovski, Savremena skulptura u Makedoniji — mlada generacija, Umetnost, Белград, бр. 10, 1967.
Паскал Гилевски, Секој на своја страна, Нова Македонија, Скопје, 26. II 1967.
Симон Шемов, Скулптура на Маневски, Нова Македонија, Скопје 26. VI 1967.
Ташко Ширилов, Облагородено железо, Вечер, Скопје, 25. VII 1967.
- 1968 — Борис Петковски, Предговор за каталог од самостојната изложба, Музеј на современата уметност, Скопје, 27. V. — 15. VI 1968.
Љупка Дамјановска, Против третата димензија, Вечер, Скопје, 6. V 1968.
Борис Петковски, Метални визии на Стефан Маневски, Нова Македонија, Скопје, 9. V 1968.
Славко Маринковиќ, Изложба на скулптури на Стефан Маневски, Вечер, Скопје, 24. V 1968.
Соња Абаџиева Димитрова, Од колекцијата на Музејот на на современата уметност во Скопје — Стефан Маневски, Нова Македонија, Скопје, 1. IX 1968.
Олга Спиркоска, Секогаш во истражување, Нова Македонија, Скопје, 1. IX 1968.
Паскал Гилевски, Процесот на едно творештво, Вечер, Скопје 13. X 1968.
Boris Petkovski, Stefan Manevski, Umetnost, Белград, бр. 16 октомври-декември, 1968.
Соња Абаџиева Димитрова, Бопата ликовна сезона. Самостојна изложба на младиот македонски скулптор Стефан Маневски, Современост, Скопје, бр. 9-10, ноември-декември, 1968.

**ПРЕДГОВОРИ И ПРИКАЗИ
ОД ГРУПНИ ИЗЛОЖБИ**

- 1960 — Ј (елена) Мацан, Петмина најмлади, Нова Македонија, Скопје, 14. VI 1960.
Борис Петковски, Најмладите пет, Културен живот, Скопје бр. 5-6, мај — јуни, 1960.
Лазар Личеноски, Предговор за каталог од изложбата „Најмладите пет“, Работнички дом, Скопје, 5. VI до 15. VI 1960.
- 1962 — В (лада) Урошевиќ, Дражта на истражувањето, Млад борец, Скопје, 7. VI 1962.
- 1963 — П (авле В (асиќ), Октобарски салон, Политика, Белград, 24. X 1963.
- 1965 — Паскал Гилевски, Мал квантитет — ист квалитет. Изложба на Стефан Маневски, Современост, Скопје, бр. 5, мај, 1965
- 1966 — П (авле В (асиќ), Веома значајан биланс, Политика, Белград, 22, III 1966.
Соња Димитрова, Македонските уметници од најмладата генерација, Народна пресвета, Скопје, 17. X 1966.
Влада Урошевиќ, Једед нова генерација, Борба, Белград, 11. XII 1966.
- 1967 — Соња Абаџиева Димитрова, Предговор за каталог од изложбата „Современа македонска скулптура — млада генерација“, Музеј на современата уметност, Скопје, 17. II — 3. III 1967.
Соња Абаџиева Димитрова, Предговор за каталог од изложбата „Makedonski umetnici najmladje generacije“, Salon tribine mladih, Нови Сад, 7 — 27. IV 1967.
Борис Петковски, Предговор за каталог од изложбата „Аспекти на цртежот во Македонија“, Музеј на современата уметност, Скопје, 6 — 20. XII 1967.
Симон Шемов, Нова вајарска генерација, Вечер, Скопје, 28. II 1967.
Соња Абаџиева Димитрова, Една нова генерација на македонски вајари, Современост, Скопје, бр. 4, април, 1967.
Boris Petkovski, Savremena skulptura u Makedoniji — mlada generacija, Umetnost, Белград, бр. 10, април — јуни, 1967.
Boris Petkovski, Skopska likovna kronika, Sodobna skulptura v Makedoniji — mlada generacija, Sinteza, Љубљана, бр. 7, 1967.
Симон Шемов, Разоткривачка светлина врз ликовниот израз, Вечер, Скопје, 1. V 1967.
Драгослав Горѓевиќ, Млади у узлету, Борба, Белград, 12. VII 1967.
Г. П., Стефан Маневски добитник на наградата на Триеналето во Белград, Нова Македонија, Скопје, 26. VII 1967.
Радмила Матиќ — Паниќ, Смотра какве досад није било, Рад, Белград, 11. VIII 1967.
Кенет Куц Смит, Поглед врз „Актуелни тенденции“, Нова Македонија, Скопје, 30. VIII 1967.
Boris Petkovski, Skopska likovna panorama, Makedonska savremena umetnost — aktuelne tendencije, Umetnost, Белград, бр. 12, октомври — декември, 1967.
А (лександар) П (оповски), Современа македонска скулптура, Вечер, Скопје, 13. XI 1967.
Паскал Гилевски, Современа македонска скулптура, Нова Македонија, Скопје, 26. XI 1967.
- 1968 — Соња Абаџиева Димитрова, Предговор за каталог од изложбата „Современи ликовни уметници — поглед на современата скулптура“, Музеј на современата уметност, Скопје, 19. VII — 15. IX. 1968.
Борис Петковски, Аспекти на цртежот во Македонија, Мисла, Скопје, бр. 22, февруари, 1968.
Соња Абаџиева Димитрова, Современа скулптура, Нова Македонија, Скопје, 23. VII 1968.
Љупка Дамјановска, Поглед на современата скулптура, Вечер, Скопје, 28. VII 1968.

- 1969 — Борис Петковски, Предговор за каталог од изложбата „Современа македонска уметност“, Музеј савремене уметности, Белград, Уметничка галерија Сапаево и Модерна галерија при ЈАЗУ, Загреб, 1969.
 Marija Rušić, Предговор за каталог од изложбата „Současné jugoslavské socharství“, Národní galerie — Прага и Mogaavska galerie — Брно, 1969.
 Boris Petkovski, Prilog pitanju nacionalnog i tradicije u savremenoj makedonskoj likovnoj umetnosti, Umetnost, Белград, бр. 17, јануари — март, 1969.
 Зоран Маркуш, Во знакот на сопствената преродба, Нова Македонија, Скопје, 16. II 1969.
 П (авле) Васиќ, Време младих уметника, Политика, Белград, 1. III 1969.
 Стефан Станиќ, Одсеви македонске традиције, Борба, Белград, 3. III 1969.
 М (иодраг) Б. Протиќ, Творечко достигнување на светот, Нова Македонија, Скопје, 9. III 1969.
 Б (орис) Петковски, Динамично сазревање, Политика, Белград, 19. III 1969.
 Катарина Амброзиќ, Македонската уметност денес, Разгледи, Скопје, бр. 3, март, 1969.
 Соња Абаџиева Димитрова, Еден ликовен настан. За антологиската изложба на современата македонска ликовна уметност во Белград, Современост, Скопје, бр. 5, мај, 1969.
 М. Р., Djela savremene makedonske umjetnosti, Oslobođenje, Сапаево, 10. VI 1969.
 Т. В., Moderno iskustvo i tradicija. Suvremeno jugoslovensko slikarstvo u Pragu i Brnu, Vjesnik, Загреб, 10. VII 1969.
 Boris Petkovski, La pittura contemporanea Macedone, Quid, Roma, бр. 8, ноември, 1969.
 Zeljko Sabol, Ličnosti i djela, Suvremena makedonska umjetnost u Modernoj galeriji u Zagrebu, Telegram, Загреб, 3. X 1969.
- 1970 — Јежа Денегри, Skulptura. Предговор за каталог од IV белградско триенале на југословенската ликовна уметност, Музеј савремене уметности, Белград, 1970.
 Борис Петковски, Предговор за каталог „Изложени слики и скулптури од колекцијата на МСУ“, Музеј на современата уметност, Скопје, 1970.
 Dragoš Kalajić, Anatomija IV trijenala, Delo, Белград, 1970.
 Јосип Депенло, Тренутак скулптуре, НИН, Белград, 23. VII 1970.

ПОКРАТКИ НАПИСИ, ИНТЕРВЈУИ,
 ИНФОРМАТИВНИ БЕЛЕШКИ И ДРУГО

- 1965 — О (лга) Спирковска, Уметничка работилница и во Скопје. Разговор со Стефан Маневски, Нова Македонија, Скопје, 18. III 1965.
- 1966 — Т (ашко) Широлов, Подготовки за риечкото биенале, Вечер, Скопје, 31. VIII 1966.
- 1967 — Б. Ан., Постојана изложба во индустриска средина, Нова Македонија, Скопје, 7. IX 1967.
- 1968 — О (лга) Сп (ирковска), Изложба на југословенската уметност во Јужна Америка, Нова Македонија, Скопје, 21. III 1968.
 —, Изложба на Стефан Маневски, Нова Македонија, Скопје, 26. V 1968.
 Zoran Markuš Предговор за каталогот од изложбата „Arte contemporanea Yugoslavo“, во Монтевидео и Сантиаго де Чиле, јули, 1968.
 Antonio R. Romero, Југословенска ликовна уметност, El Mercurio, Santiago de Chile, 8. XII 1968.
- 1969 — Т (ашко) Ш (иролов), На пат кон афирмацијата. Македонската ликовна уметност во странство, Вечер, Скопје, 30. X 1969.
- 1972 — Љ (убица) Дамјановска, Современи македонски скулптори — во Национална библиотека, Нова Македонија, Скопје, 14. X 1972.
 Љ (убица) Дамјановска, Одбегнување на едноличноста, Млад борец, Скопје, 25. X 1972.

стефан маневски
stefan manevski — 1973

издавач: музеј на современата уметност, скопје
éditeur: musée d'art contemporain, skopje

одговорен уредник: борис петковски
rédacteur responsable: boris petkovski

организација на изложбата, опрема
и подготовка на каталогот: соња абациева димитрова
organisation de l'exposition et catalogue: sonja abadžieva dimitrova

предговор: љубица дамјановска
préface: ljubica damjanovska

библиографија: слободанка парлиќ баришиќ
bibliographie: slobodanka parlić barišić

фотографија: стојан петровиќ
photographies: stojan petrović

печатница: графички погон „светлост“ — скопје
imprimerie: grafički pogon „svetlost“ — skopje

тираж:
tirage: 500

